

ਅਜੀਤ

ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਵਾਹ

ਸਾਡੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਹਰੇਕ ਕਿੱਤੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ
ਭਲਾਈ ਵੱਲ ਸੋਧਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। —ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ

ਨਵੀਂ ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਰ (ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ.) ਦੀ ਚਰਚਾ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਰਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਇਸ ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਉੱਪਰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਟੈਕਸ ਲੱਗਣਗੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਰਾਇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਧਾਈਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਅੜਿੱਕੇ ਡਾਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਵਸ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਸਰਚਾਰਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਧੇਰੇ ਆਮਦਨ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛੁਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਦੇ 4 ਸਲੈਬ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਟੈਕਸ ਦਰਾਂ 5 ਫ਼ੀਸਦੀ, 12 ਫ਼ੀਸਦੀ, 18 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ 28 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਆਮ ਹਵਾਈ ਯਾਤਰੀ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਪਰਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਤੇ ਇਹ ਟੈਕਸ 12 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਮ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ, ਮੋਟਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਇਸ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਟੈਕਸ ਵਧੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਟੈਕਸ ਲੱਗੇਗਾ।

ਸਮੁੱਚੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਟੈਕਸ ਦਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉੱਪਰਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਦਮ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

—ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ

ਸ਼ਬਦ-ਬਾਣ

—ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਰਵਾਲਾ

ਲੋਕਰਾਜ...

ਨਵੀਂ ਸਦੀ ਨੇ ਦੋਸਤੋ, ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਹ ਦੇਣ।
ਬੱਚੇ ਲੈਣ ਨਾ ਸਿੱਖਿਆ, ਉਲਟਾ ਮੱਤਾਂ ਦੇਣ।

ਦਿਨ ਭਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੇਈਏ ਸੂਰਜ ਠਾਰ।
ਅੱਗ ਬੁਝੇ ਨਾ ਪੇਟ ਦੀ, ਝੁਲਕਾ ਨਾ ਦਰਕਾਰ।

ਲੋਕਰਾਜ ਹੈ ਮੁਲਕ ਵਿਚ, ਭਰਮ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਾਲ।
ਝੁੱਲੇ ਲੁਟਦੇ ਹਨ ਧਨੀ, ਨਿਰਧਨ ਮੰਦੇ ਨਾਲ।

ਮੋ: 98768-73735.

ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ

ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਲਗਪਗ ਹਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਵਯੁਵਕ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਪਾਠਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੇ? ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਕਿਉਂ ਭਗਮਗਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਬ-ਆਫਿਸ ਕਿਉਂ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਖ਼ਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਪਾੜ੍ਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਕੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਗਸਾਲੇ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਸਟਾਲ ਹਰ ਪਾਸੇ ਲੱਗੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ। ਅੱਜ ਤਾਂ 20-25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਟਾਲ ਤੇ ਖੋਖੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਚੌਕਾਂ ਵਿਚ, ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਡਿਵਾਈਡਰਾਂ ਉੱਤੇ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਗਸਾਲੇ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਿਲਾਰੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਬੈਂਸ ਅੱਡਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਸਟਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਵਾਧਾ ਭੁਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਫਿਲਮੀ ਪਰਚਿਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਵੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ।

ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਖ਼ਬਾਰ, ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਗਸਾਲੇ ਦੀ ਥਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਤੇ ਲੈਪਟਾਪ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਮੋਬਾਈਲ ਤੇ ਲੈਪਟਾਪ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਮਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈਪਟਾਪ ਉੱਤੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਗਿਆਨ ਦੇ ਮੁਤਲਾਜ਼ੀ ਪਾਠਕ ਕਰੋੜਾਂ ਪਾੜ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੌਕਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਠਕ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਉੱਚੇ ਪੜ੍ਹੇਲ ਨਾਲ ਇਮੀਡੀਅਟ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂਬਰਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ 15 ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਇਮੀਡੀਅਟ ਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਹਜ਼ਾਰ-ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਕਲ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਉੱਚੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਘੱਟ ਹਨ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨਵਯੁਵਕ ਵੀ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਘਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੀ ਹਾਨੀ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਝੱਲਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਧੀ ਹੈ। ਮੁਖ਼ਰਾਨੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਵਧੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 'ਡਿਕਰਮੈਂਟ ਲੋਕ' ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਘੱਟ ਸੀ, ਸਾਹਿਤ ਦਰ ਘੱਟ ਸੀ, 'ਡਿਕਰਮੈਂਟ' ਵੱਧ ਸੀ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਦੋਂ ਵੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਸਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਉਦੋਂ ਵੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਹਾਲ ਦੋਖ਼। 'ਆਪ' ਪਾਰਟੀ ਖੁੱਭ ਵਾਂਗ ਉੱਠੀ। ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਢਲੀ। ਪਰ ਝੰਗ ਵਾਂਗ ਬੈਠ ਗਈ। ਅੱਜ ਬਸਪਾ ਕਦੇ ਦਲਿਤ-ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਖਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਸੁਪਨਾ ਲੈ ਕੇ ਉੱਭਰੀ ਸੀ। ਬਾਬੂ ਕਾਂਬੀ ਰਾਮ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿਚੋਂ ਉੱਭਰਿਆ ਦਲਿਤ ਨੇਤਾ ਸੀ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਘਰ-ਘਰ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਭੇਟ ਜੀ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ 'ਭੇਟ ਜੀ' ਦੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਜਾੜ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ-ਮਨੋਂ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਸੀ। ਟੱਬਰਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ। ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਦਦੇ ਰਹੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤ ਅੱਜ ਵੀ ਅਣਡਿੱਠ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਜੜ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਝੋਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ-ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਪੰਜਾਬ ਝੋਨਾ ਘੱਟ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਮੱਕੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਬਾਸਮਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਵੀ। ਬਾਸਮਤੀ ਕਾਫੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਮੱਕੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਮੱਟੇ ਚਾਵਲ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਬਾਸਮਤੀ ਆਪ ਨਹੀਂ ਖ਼ਰੀਦਦੀ, ਇਸ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸੀ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਵਯੁਵਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਇਹ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਬਸਪਾ ਹੈ, ਆਪ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਅੱਜ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿਤਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਨਵਯੁਵਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੀ ਹਤਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਵ-ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਸ ਨੇ ਲੜਨ-ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ? 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਛੋਟਾ ਸਮੂਹ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ? ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜੇ? ਅੱਜ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ? ਜਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਇਸ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਸੋਝਾਈ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦਾ, ਉਹ 'ਅਕਾਲੀ' ਕਹਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਵਾਲਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਨਵਯੁਵਕਾਂ 'ਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਚੋਣਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੌਕ-ਪੂਰਤੀ ਦੈਨਿਕ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ-ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਤਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 1980 ਤੱਕ ਇਲਸਟਰੇਟਡ ਵੀਕਲੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਧਰਮਯੁੱਗ, ਮੇਨ ਸਟਰੀਮ, ਸਾਰਿਕਾ (ਹਿੰਦੀ), ਕਲਪਨਾ (ਹਿੰਦੀ), ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ (ਪੰਜਾਬੀ), ਨਾਗਮਤੀ

(ਪੰਜਾਬੀ), ਸੋਧ (ਪੰਜਾਬੀ), ਆਰਸੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰੀ ਸਾਹਿਤਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਤਰ ਛਪਦੇ ਸਨ। 1980 ਤੋਂ ਦੈਨਿਕ ਪੱਤਰ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਹਿਤਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ-ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਤਰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਲਸਟਰੇਟਡ ਵੀਕਲੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਅਲਾਮਤ ਸੀ, ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਹਿਤਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਯੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਕ ਖੁਰਾਕ ਬਹੁਤ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਤਨ ਖੂਬ ਪੱਲਰਣਗੇ। ਮਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋਚ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸਭ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਖੂਬ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਚਿੰਤਨ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹੀ-ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸਾਹਿਤ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਦੁਕਾਨ ਤਾਂ ਕੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਵੇਚਣ

ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘੱਟ ਸਨ। ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਲਿਖਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਖੁੱਭ ਸ਼ਹਾਨ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਵੇਰਵਾ ਸਮੂਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਪਿਆਨ-ਗੋਚਰੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਦੈਨਿਕ ਪੱਤਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 10 ਲੱਖ ਕਾਪੀਆਂ ਛਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਪੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਵੀ ਤਿੰਨ ਪਾਠਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਹਰ ਕਾਪੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਸ 30 ਲੱਖ ਪਾਠਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬ ਲੱਖ ਵੀ ਗਿਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 30 ਲੱਖ ਜਾਂ 50 ਲੱਖ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿਚ, ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਕ ਲੱਖ ਪਾਠਕ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਦੈਨਿਕ ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਮਾਸਿਕ, ਤ੍ਰੈ-ਮਾਸਿਕ, ਸਪਤਮਾਕ ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁਣਗੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹੇ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਅਨੇਕ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਖੜੋਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਬਿਲਕੁਲ ਤੌਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਨਹੀਂ। ਖੇਤੀ ਸ਼ੌਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਖੇਤੀ ਸਮਾਜ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ। ਖੇਤੀ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਖਸ਼ਾਨਾ ਕੇਂਦਰ ਪਾਸ ਹੈ। ਉਹ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਤਰਜ਼ਾਮੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਘਾਟ ਵੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਘਾਟਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਚੋਣਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਖੁਰਾਕ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਾਹਿਤਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ-ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ (ਮਾਸਿਕ, ਤ੍ਰੈ-ਮਾਸਿਕ, ਸਪਤਮਾਕ) ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਸ਼ਾਇਦ ਨਵੇਂ ਪਾੜ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਸਕੇ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ

87 ਮੈਂਬਰੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸੱਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਖੂਬੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕੱਲੇ ਸਰੀ ਤੋਂ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰਚਨਾ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਸਤਾਖਰ ਤੌਰ ਸਿੰਘ ਚੰਨ ਦੀ ਦੇਹਤਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਦਕਾ ਪਿੰਡ ਭੇਮੀਪੁਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਹਰੂਰ ਪਿੰਡ ਸੋਘਲ ਵਾਂਗ ਪੁਰਾਣਾ ਬੋਹ ਹੈ ਜਿਥੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਨੇ ਚੋਮਾਸਾ ਕੱਟਿਆ ਸੀ। ਰਚਨਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜੋ ਸਿਸਟਰਾ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਚਨਾ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਾੜੇ ਚਾਚਿਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੀਵਰਗਿਆਨ ਦੀ ਆਮ. ਏ. ਕਰਦੇ ਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਡਕਰਾਸ ਦੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਲਾਹਕਾਰ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਵੇਨਕੂਵਰ ਚਲੀ ਗਈ।

ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵੇਨਕੂਵਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਨਵਾਰਮੇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸਿਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਘਰੇਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਕਿਊਬੀ (ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ

ਪਬਲਿਕ ਇੰਪਲਾਈਜ਼) ਨਾਂਅ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਪਰਜ਼ੇਂਟੇਟਿਵ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਚਨਾ ਨੇ ਗਰੀਨ ਟਿਓਰ ਸਰੀ ਤੋਂ ਬਰੰਡਾਲਾਕ ਨਾਂਅ ਦੀ ਗੋਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਫ਼ਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਬਾਕੀ ਜਿੱਤਾਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਨਿਊਟਨ ਤੋਂ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੋਬੀ ਵਾਹ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ।

ਰਗਵਾੜੇ ਲਾਗੇ ਹਰਦਾਸਪੁਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਪਰਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਮ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿੱਲ ਵਰਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਸਟੀਲ ਵਰਕਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਗਰਮ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰਿਆ। ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਰਸੂਖ

ਗੋਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਉਪਰੰਤ ਜਿੰਨੀ ਸਿਮਜ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜੁਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਿੰਡੋਰਕ ਵਜੋਂ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ

ਕਰ ਕੇ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾ ਬਣੀ ਤੇ ਬੀ. ਸੀ. ਟੀਚਰਜ਼ ਡਿਫਰੈਂਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ। 2011 ਵਿਚ ਉਹ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਚੁੱਕੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਮੂਲ ਦੇ 18 ਪੰਜਾਬੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. (ਨਿਊ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਬਰਿੰਡੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਗਪੁਰ ਬਰਾੜ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੇ ਦੋ

ਨੌਜਵਾਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਰਚਨਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਵੀ ਕਾਹਲੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਉਲੰਪੀਅਨ ਖਿਡਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਜੋੜ੍ਹ ਰਿਹਾ। ਇਕੋ-ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਜੱਸ ਜੰਗਲ ਰਚਨਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਟੀ. ਵੀ. ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਹਾਲੀ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਮਾਣ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲਗਪਗ ਪੂਰੀ ਸਦੀ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ 2015 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ

ਵਿਚ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 15 ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੋ ਲੋਕੀ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਔਕੜ ਖੜੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮਿਥੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹਿਣੀ ਸੋਧੀ ਨਹੀਂ। ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟਰੂਡੋ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਸਾਰ 15 ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਪੰਜ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾ ਵਿਚ 'ਕੈਨੇਡਾ' ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਸਮਝੇ ਵਰਗਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ, ਜੋ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਾਢ ਹੈ। ਠੀਕ ਹੀ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਏਨੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਰ ਨਾ ਬਣਨ ਦਾ ਮਿਹਨਾ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸੰਤੋਖ (ਮਾਧਵ ਗੋਂਗਲ)

ਕਿਸੀ ਸੋਲ੍ਹਨ ਕੇ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਬਾ ਯੋਗ ਦੁਨੀਆ ਸਿਰਫ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਮੁਝੇ ਤੇ ਨਾਜ਼ ਹੈ ਅਪਨੀ ਨਜ਼ਰ ਪਰ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਮੇਂ ਭੀ ਦਰਿਆ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਅਧੇਰੇ ਮੇਂ ਉਜਾਲਾ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਕਬੀ ਸੁਖ ਕੋਮ ਸਪਨਾ ਦੇਖਤੀ ਹੈ।

sandhugulzar@yahoo.com

ਨੰਦੀ ਏਅਰਲਾਈਨ

ਦਿਲਾਹਾਬਾਦ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਨੰਦੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਖ਼ਰੀਦਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦਾ ਨਾਂਅ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਨੰਦੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦਾ ਸ਼ਰਫ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨੰਦੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਰਗਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿਨੇਮਾ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅੱਗੇ ਨੰਦੀ ਘਿਉ, ਨੰਦ